

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ'. - φύλ. 26 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 8 ΤΟΥ ΤΡΥΓΗΤΗ 1915 * ΑΡΙΘΜΟΣ 571

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ. Ἀθηνιώτικες γραφές.
ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ. Ἀπὸ τὰ «Ρουμπαγιάν».
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Δάφνη μου!
ΤΑΚΗΣ ΜΠΑΡΛΑΣ. Ψαλμός.
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ. Τὸ μεγάλο παιδί (συνέχεια).
ΣΑΙΣΠΗΡ Ὁ Ὀθέλλος (συνέχεια).
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΥΝΤΡΙΜΗΣ. Γιὰ τὸν πόλεμο.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ.—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.— ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ.—
Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ.—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Ἐπесе στὰ χέρια μου ἓνα μανιφέστο μιᾶς γαλλικῆς ἐπιτροπῆς σχέσεων μὲ τὰ οὐδέτερα κράτη, ἰδρυμένης, ὅπως λέει ὁ τίτλος τῆς, ὑπὸ τὴν προστασία τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Μασσαλίας. Τὸ μανιφέστο εἶναι ὑπογραμμένο ἀπὸ πολλὰ μέλη τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου, καὶ ἀκόμα ἀπὸ καθηγητές, δικηγόρους, ἀρχαιολόγους, φιλόλογους, γιατρούς, τραπεζιτικούς, καὶ καταλήγει σ' ἀκόλουθα ρωτήματα, ποὺ παρακαλεῖ νὰ τοῦ δοθεῖ σὲ καθένα μιὰ ἀπάντηση.

1) Θυρεῖτε πὼς εἶναι ὠφέλιμο νὰ διαδώσετε γύρω σας ἐπίσημα ἐγγράφα, σχετικὰ μὲ τὴν πηγὴ τοῦ τωρινοῦ πολέμου;

2) Ἡ ἰδέα πὼς ἡ Γαλλία καὶ οἱ Σύμμαχοί τῆς μὲ τὸ νὰ ἀγωνίζονται ἐναντίον τῆς Γερμανίας, πολεμᾶνε γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῶν λαῶν, ἐπικρατεῖ στὴν πατρίδα σας;

3) Ἡ μεγαλοφυΐα τῆς Γαλλίας, ἡ ἱστορία τῆς, ἡ ἀντίληψη ποῦχει αὐτὴ γιὰ τὸν πολιτισμό, πὼς δηλαδή κάθε λαὸς πρέπει νὰ βραστήξει τὸν ἰδιαίτερο χαραχτήρα του, εἶναι πῶς συμπαθητικὴ στοὺς συμπατριῶτες σας, ἀπὸ τῆς γερμανικῆς ἀγωγῆς*, ποὺ ἔχει τὴν ἀπαίτηση νὰ ἐπιβληθεῖ σ' ἄλλην τὴν οἰκουμένην;

4) Πιστεύουνε στὸν τόπο σας, πὼς ἡ καταπάτηση τοῦ Δικαίου, ἡ καταστροφή τῶν ἰδιωτικῶν ἰδιοκτησιῶν καὶ τῶν ἱστορικῶν μνημείων, οἱ ἀσυχώρητες ἀπανθρωπίες ποὺ γι' αὐτὲς καταγγέλλουμε τοὺς ἐχτροὺς μας, γίνανε ἀπὸ σύστημα ἀπὸ μέρους τους;

* Ἀγωγή ἔχει ἢ σὲ κακὴ καθαρεύουσα μετάφραση ποὺ ἔτυχε νὰ διαβάσω. Πιστεύω πὼς θέλει νὰ πει: πολιτισμός, Kultur.

Τὰ ἐπίσημα ἐγγράφα, ποὺ ἀποδείχνουν ἅλ' αὐτὰ, εἶναι ἀρκετὰ διαδομένα στὸν κύκλο σας;

Μᾶς κατηγοροῦνε καὶ μᾶς γιὰ παρόμοιες πράξεις;

5) Ὑπάρχει κανένα ζήτημα ἰδιαίτερο, σχετικὸ μὲ τὸν τωρινὸ πόλεμο, ποὺ θὰ θέλατε γι' αὐτὸ νὰ φωτιστεῖτε περισσότερο, καὶ νὰ τὸ κάνετε γνωστὸ καὶ στοὺς συμπατριῶτες σας;

6) Δεχόσαστε νὰ μᾶς βοηθήσετε στὸ ἔργο μας αὐτό; καὶ τί μέσο μπορεῖτε νὰ μᾶς συστήσετε, γιὰ νὰ πετύχουμε καλύτερα τὸ σκοπὸ μας;

7) Ποιὲς εἶναι κατὰ τὴν ἰδέα σας οἱ ἐφημερίδες, τὰ περιοδικὰ, οἱ λέσχες καὶ οἱ συνάθροισεις, ποὺ θάταν ὠφέλιμο νὰ διαδώσουμε σ' αὐτὲς ἐπίσημα ἐγγράφα, γιὰ νὰ φωτίσουμε τὴν κοινὴ γνώμη στὰ οὐδέτερα κράτη, στὰ ζητήματα τὰ σχετικὰ μὲ τὰ παραπάνω ρωτήματα;

Ἡ ἀπάντησή νὰ σταλθεῖ στὸ Mr le Docteur Oddo, 23 Cours Pierre Puget, Marseille.

* *

Νομίζω πὼς ἡ ὠφέλεια ἀπὸ τὶς ἀπάντησεις ποὺ θὰ σταλθοῦνε στὰ ρωτήματα τῆς γαλλικῆς ἐπιτροπῆς, θάνα μικρὴ γιὰ τοὺς γάλλους πατριῶτες, γιὰτὶ θα κρατήσουν ἀπὸ τὶς ἀπάντησεις αὐτὲς, ἐκεῖνο ποὺ θὰ εἶναι σύμφωνο μὲ τὸν πατριωτισμὸ τους, τὸν κορωμένο ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ θ' ἀφίσουνε νὰ μπεῖ ἀπ' τὸ ἓνα αὐτὶ καὶ νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸ ἄλλο, κάθε ἀλήθεια ποὺ δὲ θὰ τοὺς εἶναι εὐχάριστη ἢ συμφερτικὴ. Μὰ γιὰ μᾶς τοὺς Ἑλληνας, ποὺ ἴσως μερικοὶ δὲν ἔχουμε τυφλωθεῖ ἀπὸ τὰ πάθη ποὺ συνταράζουνε τὴν οἰκουμένην, ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχουμε ἀκόμα μείνει καμπόσοι ποὺ βλέπουμε σὰν ἀνθρώποι καὶ ἄλλοι καμπόσοι ποὺ βλέπουμε μονάχα σὰν Ἑλληνας, γιὰ μᾶς θὰ εἶταν ἴσως κάποια ὠφέλεια ἀν δίναμε ὁ ἓνας γιὰ τὸν ἄλλον μιὰν ἀπάντησιν σ' ὅσα μᾶς ρωτᾶνε. Μὲ τὴν ἄδεια τοῦ «Νουμά» προσκαλῶ ἐδῶ τοὺς στοχαστικούς, καὶ δίχως πάθη ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες μου ν' ἀπαντήσουνε μέσα στὶς στήλες τοῦ ἐλεύτερου τούτου φύλλου. Καὶ κάνω σήμερα ἐγὼ τὴν ἀρχή.

* *

Ἀπάντησιν στὰ ρωτήματα μὲ τὴν ἰδία σειρά.

1) Θυροῦμε πὼς εἶναι βλαβερὸ νὰ διαδοθοῦνε κι' ἄλλα ἐπίσημα ἐγγράφα, σὰν κι' αὐτὰ ποὺ λέτε. Ἐχουμε τόσα παλλὰ, ἀντιφατικὰ τὸ ἓνα στὸ ἄλλο, ὡς τὰ τώρα διαδοθεῖ, ποὺ τὸ μόνον ἀποτέλεσμά τους εἶναι τὸ θόλωμα καὶ τὸ σκότισμα τῆς πηγῆς τοῦ κακούργου αὐτοῦ πολέμου. Ἡ ἀντίφαση τῶν ἐπιστῆμων ἐγγράφων εἶναι τέτια, ὥστε ἔ ἀπλκίως ν' ἀφίνεται νὰ τόνε σέρνει μόνον ἡ συμπάθεια καὶ ἡ προκατάληψη, πιστεύουν

τας μονάχα έκείνα που συμφωνᾶνε μ' αὐτές· ὁ ἄλλος πάλι που ἔχει πιὸ δυνατὴ καὶ πιὸ ἀντικειμενικὴ τὴν ἀντίληψη, καταλαβαίνει πὼς εἶναι καθαυτὸ χαμένος κόπος νὰ ψάχνει γιὰ τὴν ἀλήθεια. Κι' ἔτσι τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα σας σκεπάζουσε τὴν ἀληθινὴν αἰτία τοῦ σημερινοῦ πολέμου, καὶ μόνο κείνος που μπορεῖ νὰ τρυπώσει κάτω ἀπ' αὐτά, δλέπει καθαρὰ πὼς τοῦτος ὁ πόλεμος εἶναι ὁ καρπὸς τοῦ δέντρου, που τόσα χρόνια τώρα φύτευαν καὶ πότιζαν ὠρισμένες τάξεις μέσα στὶς ψυχὲς ὄλων τῶν λαῶν πέρα-πέρα. Εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ κακοῦ πατριωτισμοῦ, τοῦ ἐγωιστικοῦ νασιοναλισμοῦ, τοῦ θλιβεροῦ σωθινισμοῦ, που σπάρθηκε σ' ὄλους τοὺς λαοὺς γιὰ ὄφελος μερικῶν ὠρισμένων τάξεων.

Τὴν εὐθύνη γιὰ τοῦτον τὸν πόλεμον δὲν τὴν ἔχει τοῦτος ἢ ἐκεῖνος ὁ λαός, ἀλλὰ ὠρισμένες καλοθρεμένες τάξεις σ' ὄλους τοὺς λαοὺς.

2) Εἶναι ἀδύνατο νὰ σταθεῖ εἰλικρινὰ μέσα σ' ἀνθρώπους, που στοχάζονται κι' ἔχουσε μόρφωση, ἢ ἰδέα πὼς ἡ Γαλλία καὶ ἀκόμα λιγώτερο οἱ σύμμαχοί της πολεμᾶνε γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῶν λαῶν. Ὁ πολὺ λαὸς μπορεῖ νάχει αὐτὴν τὴν ἰδέα γιὰ λογαριασμὸ τῆς Γαλλίας, μὰ αὐτὸ δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων σας, ἀλλὰ μόνο τῆς ἀγάπης που τρέφει ἀπὸ ἱστορικοὺς λόγους γιὰ τὸν τόπο σας καὶ τὸν πολιτισμὸ σας. Λογικὰ εἶναι ἀδύνατο ἐντελῶς νὰ βγεῖ τέτιο συμπέρασμα. Ὅλα τὰ κράτη τῆς Ἀνατὸν κρατοῦν κάτω ἀπ' τὴν κυριαρχία τους πολλὰ ἑκατομμύρια λαῶν ἀλλοφύλων, που πιέζονται καὶ ὑποφέρουσε. Κι' ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες ἰδιαίτερα ξέρουσε καλά: Πὼς ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ δουλεύουσε κάτω ἀπ' τὴν Ἀγγλία (Κύπρος). Πὼς, εὐτὺς που κηρύχτηκε ὁ πόλεμος μὲ τὴν Τουρκία, παραβιάστηκε ἢ οὐδετερότη μας ἀπὸ τοὺς Συμμάχους (κατάληψη τῶν νησιῶν μας μπρὸς ἀπ' τὰ Δαρδανέλια κ.τ.λ). Πὼς τὸ ὄνειρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἢ πρωτεύουσά του Κωνσταντινούπολη, καταδικάστηκε νὰ δοθεῖ σκλάβο στὸν ἔθροιο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, στὸ Σλαβο. Πὼς στὴν Ἰταλία χάριστηκαν τὰ ἐντελῶς ἑλληνικὰ δωδεκάνησα καὶ ἡ ἑλληνο-ἀρβανίτικη Ἀλβανία. Πὼς μᾶς στενοχωρήσανε καὶ μᾶς στενοχωροῦσε νὰ δώσουσε τὴν ἀνατολικὴ Μκεδονία στὸ Σλαβο. Πὼς ὁ ἀγγλογαλλικὸς στόλος μᾶς ἔχει σχεδὸν ἀποκλείσει, μὲ σκοπὸ νὰ μᾶς ρίξει δίχως τὴ θέλησή μας, σὲ πόλεμο καταστρεπτικό. Πὼς λογαριάζουσε νὰ μοιραστοῦσε τὴ Μικρασία, που εἶναι μονάχα τουρκικὴ καὶ ἑλληνικὴ.

3) Τὴ μεγαλοφυΐα τῆς Γαλλίας καὶ τὴν ἱστορία της τὴν ἀγαπᾶμε καὶ τὴ θαυμάζουσε. Ἡ ἀντίληψη τοῦ πολιτισμοῦ, που σύμφωνα μ' αὐτὴν κάθε λαὸς πρέπει νὰ βαστάει τὸν ἰδιαίτερο χαραχτήρα του, μᾶς εἶναι συμπαθητικὴ, καὶ πολὺ μάλιστα· μὰ πιστεύουσε πὼς αὐτὴ εἶναι, γιὰ σᾶς καὶ ὄλα τὰ κράτη τοῦ κόσμου, μονάχα πρόσχημα, σὰν δὲν πρόκειται γιὰ τὸ δικὸ τους σπῆτι. Ὁ γερμανικὸς πολιτισμὸς μᾶς εἶναι, σ' ὄσους τὸν ἔχουσε γνωρίσει, ἐπίσης θαυμαστὸς καὶ ἀγαπητὸς. Ἀπὸ τίποτα δὲ μπορούσε νὰ βγάλουσε τὸ συμπέρασμα, πὼς οἱ Γερμανοὶ ζητᾶνε νὰ ἐπιβάλουσε τὸν πολιτι-

σμὸ τους περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους προοδευμένους λαοὺς. Ἄλλως τε θαρροῦσε πὼς αὐτὸ, δταν δὲ γίνεται μὲ βία, εἶναι εὐγενικὴ φιλοδοξία τοῦ κάθε δυνατοῦ πολιτισμοῦ.

4) Καθένας που ξέρει τί εἶναι πόλεμος, καὶ μεῖς τὸ ξέρουσε ἀπὸ πείρα αὐτὸ, δὲ μπορεῖ νὰ πιστέψει πὼς εἶναι δυνατό σ' ἕναν πόλεμο ν' ἀποφύγει κανεὶς τις καταστρεφῆς ἰδιοκτησιῶν καὶ ἱστορικῶν μνημείων, μὰ οὔτε καὶ τις ἀπανθρωπίες, καθὼς καὶ τοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ παραδεχτεῖ πὼς ὄλ' αὐτά, ἐνὸσω γίνονται ἀπὸ σύστημα, καθὼς λέτε, περνᾶνε πέρα ἀπ' τὸ βαθμὸ τῆς σκοπιμότητας, που εἶναι ἡ ἠθικὴ τοῦ πολέμου, δυστυχῶς. Ἄλλὰ καὶ τὸ βαθμὸ τῆς σκοπιμότητας πάντοτε θὰ ξεπεράσουσε, χωρὶς σύστημα βέβαια, μερικοὶ κακοὶ ἄνθρωποι, που δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ βρίσκονται ἀπ' αὐτοὺς μέσα σ' ὄλα τὰ στρατόπεδα, ἀφοῦ οἱ στρατοὶ γίνονται ἀπὸ τοὺς λαοὺς, καὶ οἱ λαοὶ καθὼς ξέρουσε δὲ γίνονται ἀπὸ Τολστόηδες μονάχα, μὰ ἀπὸ κάθε καρδιάς καρδί, ἀπὸ ἀνθρώπους που δὲ μπορούσε νὰ σκοτώσουσε οὔτε μιὰ μύγα καὶ ἀπὸ ἀνθρώπους που μόλις τοὺς κρατᾶνε οἱ νόμοι ἀπὸ τὸ ἐγκλημα, ἀπὸ καλογέρους που τραβᾶνε γιὰ τὸν παράδεισο, καὶ ἀπὸ ἀπάχηδες που ἔχουσε βάλει πλώρη γιὰ τὰ κάτεργα ἢ τὴν κρεμάλα.

Ὅσο γιὰ τὸ καταπάτημα τοῦ Δικαίου, σᾶς παραπέμπουσε στὴν ἀπάντησή μας ἀριθ. 2 παραπάνω.

Ἐπίσημα ἔγγραφα γιὰ ὄλα αὐτὰ ὑπάρχουσε μπόλικα καὶ ἀπ' τὰ δυὸ στρατόπεδα. Τίποτ' ἄλλο ὅμως δὲν καταφέρουσε, παρὰ νὰ πείσουσε καθένα που στοχάζεται, πὼς ἡ Ἀλήθεια κόπηκε σὲ δυὸ κομμάτια: στὴ γερμανικὴν ἀλήθεια καὶ ἀναταντικὴν ἀλήθεια. Μᾶς παρουσιάζουσε τὴν ἐντύπωση τσακωμοῦ μεταξὺ πεθερᾶς καὶ νύφης.

Ἰδιαίτερα γιὰ τοὺς Ἀγγλογάλλους, εἶναι ἡ ἀλήθεια πὼς τοὺς κατηγορᾶνε γιὰ λιγώτερες τέτιες πράξεις, παρὰ τοὺς ἔθροιοι τους ἢ τοὺς συμμάχους τους Ρώσους, ἀφοῦ βέβαια ξεφορτώσουσε ἀπ' τὸ λογαριασμὸ τῶν Ἀγγλογάλλων τὰ καμώματα τῶν ἀραπάδων, που τοὺς καλέσανε νὰ δώσουσε ἕνα χέρι στὸ πολιτιστικὸν ἔργο. Μερικοὶ ὅμως θένε νὰ ποῦνε, πὼς τὸ ὅτι ὁ λογαριασμὸς τους εἶναι μικρότερος σὲ παρόμοιες πράξεις, πρέπει νὰ ἐξηγηθεῖ ἀπὸ τὸ ὅτι αὐτοὶ δὲ βρίσκονται σ' ἔθροια χώματα. Τοὺς γερμανοὺς αἰχμαλώτους, προπάντων ἐκείνους που κρατᾶτε στὴν Ἀφρικὴ, ἔχουσε μάθει πὼς τοὺς κακομεταχειρίζοσαστε φρικτὰ.

5) Γιὰ ὄλα τὰ ζητήματα, τὰ σχετικὰ μὲ τὸν πόλεμο, θὰ θέλαμε νὰ φωτιστοῦσε, μὰ ξέρουσε πὼς τώρα τουλάχιστο, ὅσο βαστάει ὁ πόλεμος, τέτιο πράμα εἶναι ἀδύνατο. Ἐλπίζουσε πὼς, σὰ θὰ τελειώσει ὁ πόλεμος, ἴσως θὰ μᾶς φωτίσει ἡ ἱστορία. Προπάντων περιμένουσε πολλὰ πράματα ἀπὸ τοὺς εὐγενικοὺς ἐργάτες τῆς Ἀλήθειας καὶ τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ, που θὰ θελήσουσε νὰ ξεσκεπάσουσε τις ἀμαρτίες τῆς δικῆς τους πατριδίας. Αὐτοὶ θὰ εἶναι καὶ πιὸ πολὺ πιστευτοί, γιὰτὶ δὲ θὰ χωράει σ' αὐτοὺς ἡ ὑποψία τῆς μεροληψίας καὶ

γιατί αυτοί θα μιλάνε για πράματα που θα τὰ ξέρουμε καλύτερα.

6) Θὰ νάμαστε πρόθυμοι νὰ βοηθήσουμε στὸ ἔργο σας, ἂν τὸ ἔργο σας εἶτανε ἀνθρωπιστικὸ, ἂν εἶχε σκοπὸ νὰ ἐξυπηρετήσει τὴν ἀνθρωπότητα, ἂν ζητοῦσε τὸ ἀδέρφωμα τῶν λαῶν, τὴ συνεργασία γιὰ τὸ ἐξολόθρεμα τοῦ σοβινισμού καὶ τὸ κατόρθωμα ἀδελφικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς προόδου Γαλλίας, Γερμανίας, Ἀγγλίας κτλ.

7) Θέλουμε νὰ πιστεύουμε πὼς ὁ ἑλληνικὸς τύπος, σ' ὅλη τὸ σφοδρὴ πολεμικὴ πού τότε χωρίζει σὲ φανατικὰ ἀντίθετα στρατόπεδα, ἔχει βάση καὶ ὁδηγὸ τὰ ἑλληνικὰ συμφέροντα καὶ πὼς τοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ γίνῃ μ' ἐπίγνωση ὄργανο συμφερόντων ξένων. Δυστυχῶς οὕτε στὸ ὄψος τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ ἰδανικοῦ βρίσκεται. Εἶναι μονάχα ἑλληνικὸς. Διγιστὲς ἐξαιρέσεις μπορεῖ ἴσως νὰ ὑπάρχουν με τὴν τελευταία ἀντ.ληψή, μὰ λογαριάζουμε πὼς δὲ θὰ σὰς ἐνδιαφέρουνε.

Ξέρουμε πὼς οἱ ἀπάντησές μας αὐτὲς δὲ θὰ εἶναι καὶ πολὺ εὐχάριστες, ὅπως ὅλες οἱ ἀλήθειες. Μὰ εἴμαστε βέδαιοι πὼς θὰ δεχτεῖτε ἄλλες πολλὰς ἀπὸ τὸν τόπο μας, πού θὰ σὰς λένε κείνα πού θέλετε. Ἴσως ἔμωσ νὰ μπορούσατε νὰ ὠφεληθεῖτε κομμάτι καὶ ἀπ' τὰ δικά μας τὰ λόγια—*Quant acerbissima olea, tam oleum optimum.*

* *

Ὁ πόλεμος κακὸς ἢ καλὸς ἐξέσπασε πιά, ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια προετοιμασία πού τοῦ ἔγινε. Δὲ θὰ τελειώσει πρὶν ἢ καταστρεφῇ ἀποτελειώσει τὸ ἔργο τῆς. Ξέρουμε σὲ τί πρέπει νὰ τὴ χρωσῶμε. Οἱ κατηγορίες καὶ τὰ δικηγορλίκια σὲ τί μπορούνε νὰ ὠφελήσουνε ; Μὰς ἐμποδίζουνε μονάχα νὰ θαυμάσουμε τὸ μόνον πού ἔμεινε πιά θαυμαστὸ : Τὸν ἡρωισμό καὶ τὴ θυσία γιὰ τὴν ἀγάπη τῆς Πατρίδας.

Ζήτω ὁ γαλλικὸς λαὸς !

Ἀθήνα 11)24 Ἰουλίου 1915.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΥΝΤΡΙΜΜΗΣ

Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ὁ κ. Εὐστρ. Κουλουμβάκης, πολιτικὸς ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἀστέρου», πλερώνεται μὲ ἀκαθαρσίες. Το δηλώνει αὐτὸ, μὲ τὴν ὑπογραφή του στὸν «Ἀστέρ» (28 Ἰουλίου 1915, σελ 1, στηλ. 6, κάτω κάτω), γράφοντας τὰ ἀκόλουθα : «Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ «Ἀστέρου» χαριεντιζόμενος ἔσφιψεν ἀφρηθῶς ἐπὶ τῆς τραπέζης μου μίαν ἀκαθαρσίαν. Παρητήρησα προσεκτικώτερον καὶ εἶδον ὅτι ἦτο ὁ μαλλιαρὸς Νουμάς κτλ. κτλ.»

— Στὸ ἐρχόμενο φύλλο θὰ δημοσιέψουμε ἓνα μονόπραχτο δραματάκι «Στὸ κελλὶ» τοῦ παλιοῦ καὶ διαλεχτοῦ συνεργάτη τοῦ «Νουμά» Δ. Πανάγου (Μήτσου Ἀνθῆμη). Στὸ ἴδιον φύλλο θὰ δημοσιέψουμε καὶ μὴ σειρὰ καινούμια τραγούδια τοῦ Πάνου Δ. Ταγκόπουλου μὲ τὸν τίτλο : «Δροσοσταλίδες».

— Ὁ τίτλος «ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ» τοῦ περασμένου φύλλου ἔγινε «μεγαλινὸν Ὑρα» καὶ τὸ σ ε ἰ σ μ α τοῦ πρώτου τραγουδιοῦ ἔγινε π ε ἰ σ μ α.

Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩΜὴ

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ...

Ἀθήνα 27 τοῦ Ἀλωνάρη 1915

Φίλε Νουμά,

Διάβασα προσεχτικὰ τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Μαλακᾶση «Μία ὀφειλόμενὴ ἀνταπάντησις». Τὸ μόνον πού δὲ μπόρεσα νὰ καταλάβω εἶναι ἡ φράση του γιὰ τοὺς «ἀνακαλύψαντας κτλ. κτλ. ἄλλοτε σὲ στιχουργὸ κτλ. ἀγνωστο στὴ γαλλικὴ ποίησι, τὸ διάδοχο τοῦ ντὲ Διὸ καὶ τοῦ Μαλέρμπ», κάτι πολὺ ἀστειρὸ πρᾶγμα, γιὰ νὰ συνοδεύῃ ὁ κ. Μαλακᾶσης καὶ μ' ἓνα μεγάλο θαυμαστικὸ (! ἔτσι) τὸ ὄνομα τοῦ Μαλέρμπ.

Θὰ παρακαλοῦσα τὸ φίλε Νουμά νὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ παρακαλῆσῃ τὸν κ. Μαλακᾶση νὰ δηλώσῃ παστρικά καὶ καθαρά, μὲ ὀνόματα καὶ μὲ κείμενα, ποιὸς εἶναι ὁ ἀσήμαντος στιχουργὸς καὶ ποιὸς—ἢ ποιοί—ὁ προκομμένος κριτικὸς.

Γιὰ μᾶς πού παρακολουθοῦμε τὴν κίνησι τῆς νέας ἑλληνικῆς φιλολογίας μᾶς ἐνδιαφέρουν ὅλες οἱ λεπτομέρειες, καὶ τὰ παραστράτισματα μᾶς διασκεδάζουν.

Μὲ πολλὴν ἀγάπη

ΤΑΧΤΙΚΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΓΙΑ ΞΕΝΕΣ ΑΜΑΡΤΙΕΣ

Φίλε Νουμά,

Στὸ τελευταῖο τεῦχος τῶν ἀλεξανδρινῶν «Γραμμάτων» ὑπάρχει καταχωρισμένο κάποιον ἄρθρον μου μὲ τὸν τίτλον «Τὶ ζητᾷ ἡ φιλοσοφία κ.τ.λ.». Ἡ σύντοξη τοῦ περιοδικοῦ, ἴσως ἔνεκα τῆς λογοκρισίας, δὲν μπόρεσε νὰ μὲ στείλῃ τυπογραφικὸ δοκίμια γιὰ διόρθωσι, κ' ἔτσι τὸ ἄρθρον τυπώθηκε μὲ μερικὰ τυπογραφικὰ λάθη, πού σ' ἓνα-δυσὸ μέρη τὸ κά. οὖν ἐντελῶς ἀκατανόητο, κ' ἄλλοδ λέει τὸ ἀντίθετον ἀκριβῶς ἐκείνου πού ἐγὼ ἔγραψα. Π. χ. ὑποστηρίζω πὼς τὸ ἀπόλυτον δὲν πρέπει νὰ τὸ παίρνομε μ' ἔννοια «ἐκτατικὴ» ἀντ' αὐτοῦ ἔμωσ ἐτυπώθηκε «ἐντατικὴ». Ἄλλοδ πάλι λέω πὼς ἡ φιλοσοφικὴ διατύπωσις πρέπει νὰ περιέχει «ὁ λ η τὴ συγκίνησι καὶ τὸ πάθος τῆς δημιουργίας». Τὸ «βλη» στὸ δημοσίευμα ἔγινε «ὄχι». Κι' ἄλλα ἀνάλογα λάθη ὑπάρχουν.

Μὰ ὁ κύριος λόγος πού υ' ἐσπρωξῃ νὰ κάνω τούτῃ τὴ διόρθωσι εἶναι ὅτι παρουσιάζομαι πὼς δὲν παραδέχομαι γιὰ φιλόσοφον τὸν Κόντ, ἐφ' ὅτι στὸ χερσόγραφόν μου λέω γιὰ τὸν Κόντ—τὸν Αὐγουστο Κόντ—τὸν ἰδρυτὴ τῆς λεγόμενης θετικῆς φιλοσοφίας. Δὲ μὲ πᾶσι βέβαια νὰ ξεγραφω μὲ μίαν κοντυλιὰ ἓνα φιλόσοφον τῆς περιωπῆς τοῦ Κόντ.

Καὶ παρακαλῶ αὐτὰ νὰ ἔχετε τὴν καλὴ σὺνηγὴ νὰ τὰ δημοσιέψετε γιὰ τὴ «Γράμματα» βγαίνουν, καθὼς ξέρετε, πολὺ ἀραιά.

Μὲ ἀγάπη

Χανιά 17.7.915

ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΥΛΑΚΗΣ